ODPORÚČANIE RADY

z 12. júla 2011,

ktoré sa týka národného programu reforiem Spojeného kráľovstva na rok 2011, a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k aktualizovanému programu stability Spojeného kráľovstva na obdobie rokov 2011 – 2014

(2011/C 217/04)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii [1], a najmä na jeho článok 9 ods. 3,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

po porade s Hospodárskym a finančným výborom,

keďže:

(1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Komisie o iniciovaní novej stratégie pre zamestnanosť a rast nazvanej Európa 2020, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík, ktorá sa zameria na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na oživenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.

(2) Rada 13. júla 2010 prijala odporúčanie týkajúce sa všeobecných usmernení k hospodárskym politikám členských štátov a Únie (2010 až 2014) a 21. októbra 2010 prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení politík zamestnanosti členských štátov [2], ktoré spolu tvoria „integrované usmernenia“. Členské štáty boli vyzvané, aby tieto integrované usmernenia zohľadnili vo svojej vnútroštátnej hospodárskej politike a politike zamestnanosti.

(3) Komisia 12. januára 2011 prijala prvý ročný prieskum rastu, čo znamená začiatok nového cyklu hospodárskeho riadenia v EÚ a prvý európsky semester *ex-ante* a integrovanej koordinácie politiky, ktorá je zakotvená v stratégii Európa 2020.

(4) Európska rada 25. marca 2011 schválila priority fiškálnej konsolidácie a štrukturálnej reformy (v súlade so závermi Rady z 15. februára a 7. marca 2011 a v nadväznosti na ročný prieskum Komisie v oblasti rastu). Zdôraznila potrebu dať prioritu obnoveniu stabilných rozpočtov a fiškálnej udržateľnosti, zníženiu nezamestnanosti prostredníctvom reforiem pracovného trhu a vynaloženiu nového úsilia na posilnenie rastu. Európska rada požiadala členské štáty, aby tieto priority premietli do konkrétnych opatrení, ktoré zahrnú do svojich programov stability alebo konvergenčných programov a do svojich národných programov reforiem.

(5) Spojené kráľovstvo predložilo 28. apríla 2011 svoj aktualizovaný konvergenčný program na rok 2011, ktorý sa vzťahuje na obdobie rokov 2011 – 2014 a svoj národný program reforiem na rok 2011. S cieľom zohľadniť vzájomné prepojenia boli tieto dva programy posúdené súčasne. Po prvýkrát konvergenčný program Veľkej Británie obsahuje hospodárske a fiškálne predpovede vypracované novým, nezávislým Úradom pre rozpočtovú zodpovednosť (OBR), ktorý je vítaným zlepšením fiškálneho rámca Spojeného kráľovstva.

(6) Spojené kráľovstvo bolo medzinárodnej finančnej kríze vystavené najmä pre jeho veľký, celosvetovo integrovaný finančný sektor a vysokú mieru zadlženia domácností. HDP klesol o 0,1 % v roku 2008 a 4,9 % v roku 2009. Vláda Spojeného kráľovstva mohutne zasiahla s cieľom podporiť bankový sektor a zaistila celému tomuto sektoru mimoriadnu dodatočnú likviditu. Deficit verejných financií vzrástol v priebehu dvoch rokov o 8,5 percentuálnych bodov na 11,2 % HDP v roku 2009. Nezamestnanosť sa zvýšila z 5,3 % v roku 2007 na 7,6 % v roku 2009. Štvrťročný rast sa vrátil vo štvrtom štvrťroku 2009, hoci produkcia zostáva pod svojím predkrízovým vrcholom. V krátkodobom výhľade sa očakáva mierny rast poháňaný silnými podnikovými investíciami a oživenie čistého dovozu v dôsledku priaznivého výmenného kurzu. Rast však bude zdržiavaný nedostatočným alebo záporným rastom v spotrebe domácností a verejnej správy. Očakáva sa, že inflácia zostane výrazne nad oficiálnym cieľom 2 % počas roku 2011, pričom sa odzrkadlia nárasty dane z pridanej hodnoty a vyššie ceny dovozu a energií, a to ešte skôr, než dôjde k ich poklesu v roku 2012. Vysoká inflácia pravdepodobne naruší reálne príjmy, pretože rast miezd bude aj naďalej nízky. Hlavné riziká ohrozujúce prognózu spočívajú v tom, že oživenie podnikových investícií alebo čistý vývoz sa možno neuskutoční a že pretrvávajúca vysoká inflácia môžu brániť využitiu menovej politiky na vyrovnanie nižšej verejnej spotreby.

[1] Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

[2] Rozhodnutím Rady 2011/308/EÚ z 19. mája 2011 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov (Ú. v. EÚ L 138, 26.5.2011, s. 56) sa ustanovuje, že sú naďalej platné aj v roku 2011.

(7) Na základe posúdenia aktualizovaného konvergenčného programu podľa nariadenia (ES) č. 1466/97 Rada zastáva názor, že makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy, je realistický, no s výnimkou roku 2012, keď je azda príliš optimistický. V konvergenčnom programe sa neuvádza strednodobý cieľ, ako sa predpokladá v kódexe správania, hoci ho možno odvodiť z cieľov, ktoré sú v ňom uvedené. Cieľom rozpočtovej stratégie je znížiť deficit z 9,9 % v období rokov 2010 – 2011 na úroveň 1,7 % v rokoch 2015 – 2016, najmä na základe obmedzenia výdavkov, stratégie v súlade s preukázanými fiškálnymi konsolidáciami, ktoré podporujú rast. V konvergenčnom programe sa plánuje zníženie deficitu pod referenčnú hodnotu 3 % do obdobia rokov 2014 – 2015, čo je lehota, ktorú stanovila Rada. V rozpočtových prognózach uvedených v konvergenčnom programe sa predpokladá, že od počiatočného pomeru dlhu vo výške 78,7 % v rokoch 2010 – 2011 sa do obdobia rokov 2013 – 2014 pomer dlhu zvýši na 87,2 %, a to predtým, než sa pomaly začne znižovať. Priemerné ročné fiškálne úsilie počas obdobia rokov 2010 – 2011 až 2014 – 2015 je 1,6 %. To znamená, že je to mierne pod hodnotou odporúčanou Radou v decembri 2009 (1,75 % HDP), no i napriek tomu je to primerané vzhľadom na skutočnosť, že toto úsilie sa vyvíja od výrazne nižšieho než očakávaného rozpočtového deficitu v rokoch 2009 – 2010 a je preto konzistentné so znižovaním nominálneho deficitu pod referenčnú hodnotu do obdobia rokov 2014 – 2015. Podľa posledného posúdenia Komisie, riziká pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií sa javia ako vysoké.

Dlhodobé náklady spojené so starnutím obyvateľstva presahujú priemer EÚ a súčasná rozpočtová pozícia zvyšuje náklady spojené so starnutím obyvateľstva. Na základe súčasnej fiškálnej pozície by sa do roku 2020 dlh zvýšil na 128 % HDP. Plné uskutočnenie konvergenčného programu by však bolo dostatočné na to, aby dlh začal klesať, ale do roku 2020 by ešte stále presahoval 80 %. Okrem konsolidačných plánov, vláda Spojeného kráľovstva oznámila opatrenia, ktoré podporia dlhdobú udržateľnosť, a ktoré zahŕňajú posunutie plánovaného dátumu, od ktorého sa zvýši hranica pre odchod do dôchodku zo 65 rokov na 66 rokov a zmeny metódy výpočtu určitých dávok a daňových limitov.

(8) Uskutočnenie navrhovanej fiškálnej konsolidácie zostáva hlavnou výzvou. Na obnovenie udržateľnej fiškálnej pozície bude životne dôležité zaručiť, že nedôjde k odchýleniu sa od uverejnených plánov výdavkov. Historicky nízke miery investícií do verejnej infraštruktúry, najmä v súvislosti s dopravou, vzhľadom na to znamenajú, že prednosť by mali mať výdavky, ktorými sa posilňuje rast. Zaručením dostatočných primárnych prebytkov v strednodobom horizonte, ako sa už predpokladá v konvergenčnom programe, sa zlepší udržateľnosť verejných financií.

(9) Pružný trh práce v Spojenom kráľovstve umožnil dostatočne sa vyrovnať s veľkým poklesom HDP počas krízy. Nárast nezamestnanosti sa však výrazne dotkol najmä mladých ľudí: nezamestnanosť mladých ľudí sa medzi rokmi 2008 a 2010 zvýšila z 15 % na takmer 20 %. Slabé výsledky trhu práce v prípade mladých ľudí súvisia so všeobecnejšími a štrukturálnymi nedostatkami týkajúcimi sa vybavenosti zručnosťami. Podiel 18-ročných až 24-ročných osôb v Spojenom kráľovstve, ktoré predčasne skončili vzdelávanie a odbornú prípravu, je na úrovni 15,7 %, čo je viac, než priemer EÚ, ktorý je 14,4 %. V Spojenom kráľovstve je na jednej strane podiel ľudí vo veku 25 – 64 rokov s dosiahnutou vysokou úrovňou kvalifikácie mimoriadne vysoký, na druhej strane slabou stránkou sú kvalifikácie na strednej úrovni, pretože podiel ľudí nachádzajúcich sa v tejto skupine je v súčasnosti nižší než priemer EÚ. Ďalšou veľmi dôležitou výzvou na trhu práce v Spojenom kráľovstve je významná časť detí žijúcich v domácnostiach, ktorých členovia sú nezamestnaní: pri 17,5 % je to najvyššia úroveň v EÚ, kde celkový priemer je 10,2 %. Problém je výslovne naliehavý v prípade domácností s jedným rodičom, do ktorých sa premietajú veľmi slabé finančné motivačné faktory a nedostatok reálnych možností zvoliť si starostlivosť o deti: viac než 32 % ľudí s povinnosťou starať sa o deti sú neaktívni alebo pracujú na čiastočný pracovný úväzok, pretože chýbajú služby starostlivosti o deti (to je o 4 percentuálne body viac, než priemer EÚ).

(10) V Spojenom kráľovstve zaznamenali v desaťročí pred krízou rozmach cien obytných domov. Ceny prudko klesli potom, keď udrela kríza, ale odvtedy sa čiastočne zotavili a zostávajú na historicky vysokých úrovniach. Úrovne transakcií sa prudko znížili a zostali veľmi nízke. Rozmach cien obytných domov prispel k veľkým nárastom v zadlženosti domácností a neudržateľnému rastu spotreby domácností v predkrízovom desaťročí. Prepad transakcií s bytovým fondom uviedol do pohybu zodpovedajúce poklesy príjmov daní z týchto transakcií, čo prispievalo k zhoršovaniu fiškálnej pozície Spojeného kráľovstva. Nedostatky na trhu s bytovým fondom takisto pomáhajú objasniť vysoké výdavky Spojeného kráľovstva na príspevky na bývanie a vysoký podiel obyvateľstva, ktoré býva v bytoch subvencovaných štátom. Spojené kráľovstvo oznámilo počiatočnú reformu svojho systému plánovania a reformu právnej regulácie hypoték. Skutočnosť, že dôležitosť tejto úlohy sa premieta do všetkých sektorov hospodárstva Spojeného kráľovstva, je dôvod, aby sa nadviazalo na opatrenia a vypracoval komplexnejší balík reforiem vrátane trhu s hypotékami a majetkovej dane, s cieľom riešiť tieto problémy.

(11) Oživenie v súkromných investíciách by bolo základným komponentom opätovného vyváženia hospodárstva, nie však v domácej spotrebe, a malo by slúžiť ako hnacia sila rastu produktivity. Z prieskumov vyplýva, že dostupnosť úverov a náklady na ne sú významným obmedzením investícií a plánov na expanziu v súkromnom sektore, najmä v prípade menších firiem odkázaných na financovanie prostredníctvom bánk. Ročný rast poskytovania úverov malým a stredným podnikom bol od konca roku 2009 negatívny, pričom objem poskytovaných úverov malým podnikom sa zmenšil ešte prudšie. Okrem toho, zatiaľ čo sa zdá, že v prípade stredných podnikov sa rozpätia referenčných sadzieb stabilizovali, trochu narástli v prípade malých podnikov. Spojené

kráľovstvo nedávno zaviedlo niekoľko opatrení na zlepšenie prístupu malých a stredných podnikov k finančným prostriedkom vrátane štátom sponzorovaných investičných nástrojov, pričom dosiahlo dohodu s bankami Spojeného kráľovstva, v ktorej sa od nich požaduje, aby zvýšili poskytovanie svojich úverov malým a stredným podnikom. Je takisto dôležité uznať výzvy na strane dopytu a to, že podniky by mali zohrávať svoju úlohu pri využívaní systémov, ktoré sú im k dispozícii. Pri vypracovaní riešenia, ktoré bude ďalej fungovať bez pravidelného štátneho zasahovania, je dôvod na ďalšiu reformu s cieľom zlepšiť hospodársku súťaž v bankovom sektore a uľahčiť ďalší rozvoj trhov v prípade nebankových finančných prostriedkov prístupných malým a stredným podnikom.

(12) Komisia posúdila konvergenčný program a národný program reforiem. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Spojenom kráľovstve, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu ekonomických záležitostí EÚ tým, že sa v rámci prijímania budúcich vnútroštátnych rozhodnutí poskytnú vstupy na úrovni EÚ. Domnieva sa, že v programoch sa vytýčili ambiciózne opatrenia na zníženie deficitu a nabáda vládu pokračovať tak, ako sa naplánovalo. Ďalej by sa takisto mali podniknúť kroky na reformu trhu s bytovým fondom, zníženie miery nezamestnanosti mladých ľudí a počtu žiakov, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, a riešenie situácie detí žijúcich v domácnostiach, ktorých členovia nemajú prácu, a na zlepšenie dostupnosti úverov pre súkromný sektor.

(13) Vzhľadom na toto posúdenie a takisto pri zohľadnení odporúčania Rady podľa článku 126 ods. 7 Zmluvy o fungovaní Európskej únie z 2. júna 2010 Rada preskúmala aktualizáciu konvergenčného programu Spojeného kráľovstva na rok 2011 a jej stanovisko [1] sa odzrkadľuje najmä v odporúčaní v ďalej uvedených bodoch 1 a 2. Pri zohľadnení záverov Európskej rady z 25. marca 2011 Rada preskúmala národný program reforiem Spojeného kráľovstva,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Spojené kráľovstvo prijalo v období rokov 2011 – 2012 opatrenia s cieľom:

1. Vykonať plánovanú fiškálnu konsolidáciu zameranú na deficit vo výške 6,2 % HDP v období rokov 2012 – 2013 v súlade s odporúčaniami Rady o korekcii nadmerného deficitu a znižovať vysokú mieru verejného dlhu, keď bude nadmerný deficit napravený na konci obdobia programu. Zaručiť, aby nedošlo k odklonu od ambicióznych cieľov týkajúcich sa zníženia výdavkov, a tým posilniť dlhodobú udržateľnosť a vzhľadom na to uprednostniť výdavky, ktorými sa posilňuje rast.

2. Vypracovať program reforiem, ktorý sa zaoberá destabilizujúcim vplyvom cyklu cien nehnuteľností na verejné financie, finančný sektor a hospodárstvo, a to so zreteľom na zmiernenie problémov finančnej dostupnosti a potrebu štátnych subvencií na bývanie. Mal by sa zvážiť rozsiahly súbor opatrení a politických nástrojov vrátane reformy hypotekárneho trhu, finančných predpisov, dane z majetku a reformy systému plánovania, aby sa zabránilo nadmernej volatilite.

3. Do konca roku 2012 podniknúť kroky, aby sa zabezpečil vyšší podiel mladých ľudí, ktorí vstupujú na trh práce s adekvátnymi schopnosťami a zlepšila zamestnateľnosť 18- až 24- ročných, ktorí ukončili vzdelávanie alebo odbornú prípravu bez kvalifikácie. V súlade s potrebami trhu práce riešiť nedostatok kvalifikovaných síl pomocou zvýšenia počtu osôb, ktoré dosiahli strednú úroveň kvalifikácie.

4. Prijať opatrenia v rámci súčasných rozpočtových plánov na zníženie počtu domácností, ktorých členovia nemajú prácu tým, že sa zamerajú na tých, ktorí nie sú aktívni kvôli svojim rodičovským povinnostiam, vrátane rodičov samoživiteľov.

5. Vykonať už oznámené opatrenia a pokračovať v zlepšení dostupnosti bankového a nebankového financovania súkromnému sektoru, a najmä malým a stredným podnikom, pričom sa uznajú potencionálne výzvy na strane dopytu. Podporovať hospodársku súťaž v bankovom sektore a preskúmať spôsoby na zlepšenie dostupnosti nebankového financovania, ako napríklad prístup k rizikovému kapitálu a podielovému rizikovému kapitálu a verejne emitovanému dlhu.

V Bruseli 12. júla 2011

Za Radu

predseda

J. VINCENT-ROSTOWSKI

[1] Podľa článku 9 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97.